בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תמ"ז

פרשת
מקץ - חנוכה
תשפ"ה

ניתן לשמוע את השיעור בקו החדש:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **מקץ** - ימי **חנוכה** הקדושים, ועומדים אנו לפני **שבת חנוכה**, שהוא זמן של התעוררות השינה, כי איתא בספרים הקדושים, שסיום הימים הקדושים של חודש אלול, ראש השנה, יום כיפורים, הושענא רבה ושמחת תורה, הוא בימי חנוכה הקדושים.

ואמרו צדיקים, שהרמז הוא בפסוק (תהלים קיח, כז): "**אֵל ה' וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ**", חנוכה הוא **הסיום** של הימים הנוראים, ובאותו זמן זו **ההתחלה** של כל האורות של השנה החדשה, וזהו: "**אֵל ה' וַיָּאֶר לָנוּ**" - שהקב"ה מאיר לנו במידת החסד, שזהו "**אֵל ה'**" שהוא מידת החסד, כי השם '**אֵל**' הוא כנגד מידת החסד [בבחינת (תהלים נב, ג) "חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם"]; "**וַיָּאֶר לָנוּ**" - '**לנו**' בגימטריא **שמונים ושש**, כמנין שם **אלקי"ם**; "**אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים**" - קושרים את ה'חג', היינו כל הימים הקדושים שעברו עלינו לטובה, שזה רומז במיוחד לחג הסוכות, שאז מתקיים "**אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים**" - 'חג' זהו חג הסוכות, 'עבותים' היינו שלוקחים את הד' מינים, ומקיימים (ויקרא כג, מ) "וַעֲנַף עֵץ **עָבֹת**", וכל זה "**עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ**" - עד שמגיעים לחנוכה.

שזה מה שאנחנו אומרים בפיוט: "**לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ מִצָּר הַמְּנַבֵּחַ**" - שאנחנו נכין את ה'מטבח' - הטביחה והשחיטה של היצר הרע, כשיבוא משיח, "**אָז אָגְמֹר בְּשִׁיר מִזְמוֹר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ**" - אז אנחנו נגמור את המזמור של חנוכת המזבח, שהנה בחנוכה קורין את חנוכת המזבח [בפרשת נשא], בכל יום קורין בתורה את הנשיאים שהקריבו לחנוכת המזבח, וזה מתחדש בכל שנה! ואע"פ שלעינינו איננו רואים את בנין המקדש והמזבח,

אבל ברוחניות, הכל בדרך 'הכנה' - שאנחנו מכינים את הכל, וכשיבוא משיח ונעשה שחיטה גדולה להיצר הרע הס"מ, אזי **"אָז אֶגְמֹר בְּשִׁיר מִזְמוֹר חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ"**, וזהו הרמז בפסוק: **"אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ"** - זה מגיע **'עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ'**, אלו ימי חנוכה הקדושים.

ועל כן, איתא בספרים הקדושים, אמנם הכתיבה בספרי חיים היא בר"ה, החתימה היא ביום כיפורים, מסירת הפתקאות ביום הושענא רבה, אבל 'למעשה' - עד שמוציאים את כל השליחות מן הכח אל הפועל - זה נשלם בימי חנוכה הקדושים.

ואמרו צדיקים רמז בפסוק (תהלים צ, ג) **"תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ"** - עשיית תשובה, היא **"עַד דַּכָּא"** - **'דַּכָּא'** כמספר **כ"ה**, רמז לימי חנוכה הקדושים המתחילים בכ"ה כסליו.

נמצא א"כ, שימי חנוכה הוא זמן להתעורר מן השינה, ואכן התחלנו זאת כבר מראש חודש אלול, ואח"כ בר"ה - זכינו לתקוע בשופר, שהפעולה של השופר היא **"עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם"**[א] - תתעוררו מן השינה שלכם! שימו לבכם לקול השופר, ותקיצו מן השינה!

והקול הזה מגיע עד לימי חנוכה, שצריכים לקיים בתמימות ופשיטות **התעוררות השינה**.

בהפטרה של **שבת חנוכה**, קוראים את נבואת זכריה הנביא, ושם כתיב (זכריה ג, א):

"וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ" - כי הנה הוא עומד לפני ה', אבל השטן עומד שם... כי אדרבה, הגדולים שרוצים להתקרב להקב"ה, עליהם להיות מוכנים שיש את ההסתה של היצר הרע - השטן עומד שם!

ממשיך הנביא: **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר ה' בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלַם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ"**; כי כלל גדול הוא מחכמינו הקדושים (קידושין ל:): **'אלמלא הקב"ה עוזרו, לא יכול לו'**; אדם צריך תמיד לבקש ולהתחנן לפני הקב"ה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חֲרִי אֲנִי בָּשָׂר וָדָם, וּרְצוֹנְנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ! אֲנַחְנוּ רוֹצִים לַעֲשׂוֹת אֶת הָרָצוֹן שֶׁלְּךָ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!'** אדם צריך להגיד את זה בפה מלא (ברכות יז.): **'רְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ!'... 'שאור שבעיסה'** - הוא היצר הרע, שלא קל להתמודד אתו, **'ושעבוד מלכויות'** - אנחנו עדיין נתונים תחת שעבוד מלכויות, בבחינת (תהלים קו, לה) **"וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם"**; את זה צריכים להגיד להקב"ה: **'רְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ!'...** שיתקיים **"יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר ה' בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלַם"** - שהקב"ה בעצמו, כביכול, יגער בשטן.

הגמרא אומרת (ברכות לב.), שהקב"ה התחרט, כביכול, שהוא ברא את היצר הרע, ואכן אי־אפשר להבין את זה - הרי זה למעלה מהשגתנו, אבל על זה הקב"ה אומר (מיכה ד, ו) **"וַאֲשֶׁר הֲרֵעֹתִי"** - 'אני

א. הוא לשון הרמב"ם, ומובא בדברי רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'.

עשיתי את זה'... והקב"ה מתחרט על זה, כביכול.

נשוב לדברי הנביא: זכריה הנביא רואה את יהושע הכהן הגדול, והוא עומד על־יד המנורה: **"וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ"** - בא מלאך ה' ומעורר אותו, שזה לימוד של התעוררות השינה, שמעירים בן־אדם מהשינה שלו! **"וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה ויאמר רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ"** - אני רואה את המראה של המנורה, **"וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה הֵמָּה אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא אֲדֹנִי"**, **"וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְּבַר ה' אֶל זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אָמַר ה' צְבָאוֹת"**; רבינו הקדוש אמר על תורה שלימה - בליקוטי־מוהר"ן ח"א סי' ח', בשבת חנוכה.

והלימוד למעשה מזה, שזהו המראה הגדול הזה: שאדם עומד על־יד המנורה, ומתקיים בו **וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ"** - מעירים אותנו! **'תקום! תתעורר מהשינה שלך! איפה אתה בעולם?!... נכון שיש לך התמודדות גדולה עם היצר הרע, וזה לא דבר קל, אבל אם תעמוד חזק עם הרצונות שלך ותברח אל הקב"ה, תקבל סייעתא דשמיא לעמוד חזק במלחמה הזאת, וסוף כל סוף תנצח!'...**

וזה מרומז ג"כ בפרשת בהעלותך, שהקב"ה הראה לאהרן הכהן את מראה המנורה - **"בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת"**, וכתיב שם (במדבר ח, ג): **"וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן"**, ואומר רש"י (שם) בשם חכמינו הקדושים (ספרי ס): **'לְהַגִּיד שִׁבְחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁלֹּא שִׁנָּה'**; ובפשטות הפירוש, שאהרן הכהן לא שינה מכל מה שהקב"ה ציווה אותו, אבל לכאורה הוא פלא: וכי יש אילו שאלה שאהרן הכהן - בחיר ה' - ישנה מציווי הקב"ה? על זה פירשו הצדיקים **'שֶׁלֹּא שִׁנָּה'** היינו שלא היה שייך אצלו ענין של **שינה** - שהוא נופל בדעתו.

אדם בזה העולם הוא צריך להיות **"נֵעוֹר"** - עליו להיות **'ער'**, שהשכל שלו צריך להיות ער, ולהבין מה עליו לעשות... כמובן, אדם צריך לישון בכל יום את השעות שהוא צריך לבריאותו, ורבינו אומר בספר המידות (אות שינה, חלק שני, סעיף א): **'מִי שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ יוֹתֵר, הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁנָה יוֹתֵר'**; זאת אומרת, כשאדם הוא **זריז** בעבודת השם, והוא מתעורר לעשות כל מה שהוא יכול, זה גורם לו שהוא לא צריך לישון כ"כ... בני אדם חושבים שצריכים לישון ולישון עוד ועוד... אבל הרבה פעמים השינה הזאת היא מתוך ייאוש... הוא חושב: 'לָמָּה אֲנִי אָקוּם? מָה יֵּשׁ לִי לַעֲשׂוֹת?'... משא"כ כשאדם זוכה להתעורר מן השינה, וכמו שרבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' ס): **אדם שדברי הצדיקים מקשקשים בקרבו כמו פעמון ומעוררים אותו!** וכמו שמעירים בן אדם משינה גשמית - ע"י 'שעון מעורר'...

יש אנשים שגם 'שעון מעורר' לא מועיל להם... אז המציאו שעון שנקרא 'שעון אטומי', וכשהוא מצלצל - כל

המיטה מתחילה לרעוד מרוב הרעש, והוא פשוט בורח מהמיטה... אי-אפשר לישון שם... **וזה מה שהצדיקים עושים לנו!** אבל אדם צריך לשמוע את זה... כי צריכים סייעתא דשמיא שאדם יתקרב אל ה'שעון מעורר' הזה - דברי הצדיקים, כי בדרך־כלל אדם הוא ישן וחולם... **ימי חיי האדם יכולים לעבור אצלו כמו חלום!**

שזה מבואר בתורה ס' הנ"ל [שהיא תורה של ר"ה, כי כנ"ל ענין תקיעת שופר הוא התעוררות השינה], שם רבינו הלביש את כל העניין בסיפור על חוני המעגל (תענית כג.), שהוא ישן במשך שבעים שנה, ולמדים זאת מן הפסוק שאמר (תהלים קכו, א) **"בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים"**, והרי גלות בבל - מחורבן בית ראשון עד בנין בית שני - היתה שבעים שנה, ועל זה נאמר הפסוק **"בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים"** - כשיתקיים 'בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן', כשנחזור לביה"ק, אזי 'הָיִינוּ כְּחֹלְמִים', אבל ביניהם היה שבעים שנה, ומזה מגיע כל ענין הסיפור של חוני המעגל.

וכשרבינו הקדוש אמר את התורה הזאת, אמר רבינו בהתעוררות גדולה מאד את המאמר של חוני המעגל: **"מִי אִיכָּא דְּמַיֵּים ע' שְׁנִין"** - 'וכי אפשרי שאדם יישן במשך שבעים שנה?'... במשך כל ימי חייו - **"יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה"** (תהלים צ, י) - הוא יָשֵׁן... ואמנם הוא הולך ומסתובב, אבל הוא באמצע שינה...

ואפילו בגשמיות, יכול להיות שאדם נמצא באמצע שינה, והנה הוא קם ומסתובב... ובדרך־כלל זה קורה אצל ילדים - פתאום באמצע השינה קם והולך בבית, וצריכים לא להפריע לו... הוא יעשה סיבוב, ויחזור למיטה שלו...

הכלל, אדם יכול לחיות שבעים שנה בזה העולם, אבל הוא שרוי בשינה עמוקה, שזה **"מִי אִיכָּא דְּמַיֵּים ע' שְׁנִין"** - וכי שייך שאדם יישן את כל השבעים שנה שלו?!...

כשרבינו אמר את המאמר הזה - כל אנשי שלומינו פרצו בבכי; כי הדיבורים של רבינו נגעו כ"כ בליבם, עד שהתעורר כל אחד על נפשו: **"אסור לי להיות בשינה! מעוררים אותי מהשינה!"**.

ואדם יכול לשמוע זאת ולתמוה: 'אתה אומר שאני ישן? תראה כמה דברים קורים איתי בחיים; נולדתי, הייתי ילד, עשיתי בר־מצוה, התחתנתי, אני אבא לילדים ב"ה, אז מהי ה"שינה" שליך?'... **אתה צודק בכל מה שאתה אומר, אבל כל זה בתוך חלום...**

רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' נד [היא ג"כ תורה של חנוכה]), שחלומות זה 'כח המדמה' - שאדם שרוי בדמיונות; **אדם צריך לצאת מהדמיון! צריכים לחיות את המציאות! בכל יום! 'מה יהיה איתי?! מה אני עושה עם החיים שלי?! האם אני תופס דברים טובים בכל יום? אם־כן - זה הסימן שאני ער! אם אני לומד שיעורי תורה כל יום, יש לי סדר יום-יומי, אני לא מפסיד שום יום! למדתי שנים מקרא ואחד תרגום, פרק בתנ"ך, פרק משניות, דף זוהר, בבלי, ירושלמי, תוספתא, וכל הלימודים**

הקדושים - זה הסימן שאני ער! אל תגיד לי שאני חולם ואני נמצא בכח המדמה - אני ער! והראיה - שאני יודע שלמדתי כך וכך, ויש לי את החיוב והסדר שלי'...

שזה בוודאי מאד מאד מתאים לימי חנוכה הקדושים, שזה החג של תורה שבעל־פה; במשך כל ימי חנוכה מדליקים ל"ו נרות[ב], שהם כנגד ל"ו מסכתות של הש"ס, כי זה חג חנוכה. היוונים הטמאים רצו לעקור את העניין של אמונת חכמים - תורה שבעל־פה, שזה כלליות הפילוסופים והמחקרים של קליפת יוון הטמאה, שרצו לעקור את כל ענין אמונת חכמים - דברי הגמרא מפי חכמינו הקדושים, שזו היתה הסכנה הכי גדולה!

ומתתיהו ובניו הלכו ולחמו עם היוונים הטמאים, הם התעוררו לומר **'מספיק כבר שיימשך ככה!'** היתה סכנה גדולה באותם ימים מחמת התגברות קליפת יוון בכח גדול, ועם ישראל התחילו להתבולל, השם ישמור... היוונים גזרו גזירות כנגד התורה - על חודש, שבת ומילה, שלא יקיימו מצוות אלו, ובעיקר הם רצו לעקור את אמונת החכמים מעם ישראל, וזאת ע"י שהראו את עצמם שהם החכמים והפילוסופים... וכך הם משכו אנשים אחריהם, השם ישמור... כי אם אין לאדם את יסודי האמונה שקיבלנו מדור דור מפי הצדיקים עד למשה בסיני - עלול האדם להיכשל בזה, רח"ל...

וכמו שרבינו ז"ל הזהיר על זה רבות [כמבואר בשיחות הר"ן ובליקו"מ], כמה צריכים להיזהר מכל מיני מחקרים ועניניי חקירה, ואמר רבינו שאפילו ספרי חקירה שחיברו גדולי ישראל - לא מסתכלים בהם! **אסור להסתכל בהם! רבינו אמר שצריכים להיזהר מזה מאד!** ואמר רבינו (שיחות הר"ן, סימן ה): **'אַשְׁרֵינוּ, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בָּחַר לָנוּ חֵלֶק טוֹב מְאֹד, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּפָתַח בָּהּ "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם" וְכוּ'** (בְּרֵאשִׁית א), **בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת וּמוֹפְתִים שֶׁלָּהֶם, רַק צִוָּה עָלֵינוּ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה לְבָד'.**

זוהי 'אמונת חכמים' - שאנחנו מקבלים מפי הצדיקים שמוסרים לנו את האמונה הפשוטה בתורה, ולהתרחק מכל החקירות - שהכל זו חכמת יוון הטמאה.

רבינו גילה הרבה תורות נוראות מאד על השאלות ששאלו ה'**סבי דבי אתונא**', ומי אלו ה'סבי דבי אתונא'? חכמי יוון הפילוסופים, כי 'אתונא' זה ביוון, ושם היה המקור והגרעין של חוכמות הכפירות והאפיקורסות, ותלו את הכל בטבע, מקרה ומזל, וכפרו בהשגחה - שיש השגחה פרטית בכל פרט ופרט, שזה הגילוי של הצדיקים, וביותר בדורות האחרונים גילה זאת הבעש"ט הקדוש, שהוא זה שגילה את האמונה

ב. בכל יום "מוסיפים והולכים" בנרות - ביום הראשון נר אחד, ביום השני שני נרות, וכן הלאה, ובסך־הכל שלושים ושישה נרות הם.

הטהורה בעולם, איך שאין שום זיז קטן בלי השגחה עליונה, דבר קטן ודבר גדול.

ודבר זה אי-אפשר לאדם להשיג בחוכמתו ושכלו, ועל זה צריך רק לבטל את כל השכל, ואז יראה גילוי השגחה על כל פרט ופרט של החיים, ולזה זוכים ע"י שאדם קשור לדברי החכמים, ומציית לכל דבריהם - **הוא חזק בלימוד תורה בכל יום!**

שזה היה הניצחון של עם ישראל נגד היוונים, שהם רצו לבטל את תורה שבעל־פה, ואנחנו מתגברים עליהם ומדליקים שלושים ושש נרות - כנגד שלושים ושש מסכתות שבש"ס [מברכות עד נדה], וזה החיות שלנו! **עושים סיום פעם אחר פעם, עוד הפעם ועוד הפעם, וכך מחנכים את הילדים - לעשות הרבה סיומים בתורה - בכל הגילאים! בחורים, אברכים, מבוגרים, כולם! זה הניצחון! זה 'נר'! בכל מסכת שאדם לומד - הוא מדליק נר!** רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' ער"ה), שבכל מצוה שאדם עושה - הוא מדליק נר, וע"י הנר הזה יהיה לו רשות ו"כרטיס כניסה" לחפש בגנזי המלך!

משל לאדם הנכנס לאוצר המלך, אבל הכל חשוך... ושורה כזה חושך, שהוא מפחד בכלל לזוז... משא"כ אם יש לו נר ביד, הוא רואה אילו אוצרות יש באותו האוצר, ואם הדלקת עוד נר ועוד נר - איזה אור גדול יש! ואז יכול לקחת לעצמו אוצרות מלאים כל טוב... אומר רבינו שם, שזהו 'חיפוש בנרות' (עי' פסחים י:), שאדם יזכה לחפש בגנזיא דמלכא!

רבינו אומר שם על דברי הגמ' (שבת קנא:): **"בַּמֵּתִים חָפְשִׁי"** (תהלים פח, ו) - **'כֵּיוָן שֶׁמֵּת הָאָדָם, נַעֲשָׂה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹוֹת'**; מפרש רבינו בדרכו הקדושה והנוראה (כדרכו תמיד): **'חפשי'** אין הכוונה שיש לו 'חופש'... כלומר, מה שזכה אדם לרכוש לעצמו בחיים חיותו - זכה לו, אבל אח"כ הוא 'חשפי' - הוא פספס אם לא זכה לקנות לעצמו מקודם... מפרש רבינו: **'נַעֲשָׂה "חָפְשִׁי" מִן הַמִּצְוֹוֹת'** היינו שאתה תתחיל **לחפש** עם המצוות שעשית ועם הלימודים שלמדת!

כתוב בתיקוני זוהר (דף יד:): **מאן דירית מסכתא חדא, מקבל עלמא חד** - עושה סיום אחד, מקבל עולם! מה זה 'עולם'? נתבונן על העולם־הזה: כדור אחד, בזה יש לנו קצת השגה... עולם שלם, מדינות שלימות, ביליונים אנשים, חיות ובהמות ועופות וכו', זה 'עולם אחד'... ועוד בגשמיות... ומה שיש ברוחניות - **"עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ"** (ישעיה סד, ג), זה למעלה מההשגה של האדם! וזה ע"י לימוד מסכת אחת, שזוכה ל'עולם אחד', ובנוסף לזה יש ענין של **'ש"י עולמות'** - שהקב"ה נותן לכל צדיק (סוף המשניות), אלו תענוגים עליונים שאי־אפשר לנו לתאר ולשער מה הם!

ורבינו מסיים את התורה הזאת בלשון מעוררת מאד: **'אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ בְּחַיָּיו, וְגַם בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים הוּא מְחַפֵּשׂ בְּגִנְזֵי אָבִיו'**; דהנה עד עכשיו אמרנו, שאדם מקווה שאחר שסיגל לעצמו מצוות ומעשים טובים - סוף כל סוף ילך ויחפש בגנזי המלך, **אבל רבינו**

אומר, שיש צדיק שהוא זוכה לזה עוד בעודו בחיים, וכן הוא אצל המקורבים אל הצדיק...

הנה הזכרנו לעיל את תורה ח' (בליקוטי־מוהר"ן חלק א'), שרבינו אמרהּ בשבת חנוכה, ושם רבינו מדבר מהעניין שאי־אפשר להתגרות ברשעים אלא רק מי שזיכך וטיהר את כל המידות רעות, והוא נקי מן הכל - הוא יכול להילחם עם הרשעים בלי פחד[ג] ובלי שיתאחזו בו, וכתוב בפירוש בדברי רבי נתן, שזה סובב על הצדיק **'וכל המקורבים אליו'**; כי מי שמקורב להצדיקים - הוא הולך בכח הצדיקים, לא בכח עצמו... וכשיחת רבי נתן: **"אני כמו ננס, שיושב על הכתפיים של הענק!"** - כי הצדיק הוא 'ענק', הוא 'מעניק גלגל חמה' באורו וקדושתו, אבל מי אנחנו? אנחנו 'ננסים'... אבל אנחנו עולים ויושבים על הכתפיים של אותו 'ענק'!

לפעמים רואים [בפרט בשמחת־תורה] שמרכיבים ילדים על הכתפיים, ורואים פתאום שהילד הזה גבוה... הוא מגיע עד התקרה... ומיד כששמים אותו על הרצפה - הוא ממש קטן, אבל כשהוא נמצא למעלה על כתפי אביו - זה נותן לו חשיבות...

וכך אנחנו, כביכול, אם אנחנו מקורבים לצדיקים, אז אנחנו איננו הולכים עם הכח שלנו, אלא עם הכח של הצדיקים, שהם נותנים לנו את הכח להילחם!

נמצא אפוא, שאם רבינו אומר **'אֲבָל יֵשׁ צַדִּיק שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ בְּחַיָּיו, וְגַם בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים הוּא מְחַפֵּשׂ בְּגִנְזֵי אָבִיו'** - כי הוא מדליק את הנרות כבר בחיים חיותו, ולא צריך לחכות עד אחר הפטירה, כן הדבר אצל המקורבים אל הצדיק, שהם מקבלים את הכח והרשות ללכת ולחפש בגנזי המלך!

וזה כל העניין של **נרות חנוכה**, שמדליקים את הנרות, ואדם עלול לחשוב: 'מה כבר עשיתי? הדלקתי נרות'... **לא! הדלקת נרות עליונים! נרות של 'אור הגנוז'!**

המעשה של אדם הראשון בעץ הדעת, היה ביום שישי אחה"צ - בו ביום שנברא (בשעה עשירית), ואף שמחמת החטא היה צריך להיפסק ה"אור הגנוז" שהאיר בששת ימי בראשית, ושיהא נחשך הכל וכו', ריחם הקב"ה עליו, והאור המשיך עד מוצאי שבת, נמצא סה"כ האיר אותו האור **שלושים ושש שעות** (כ"ד שעות של שבת, ובנוסף - השעות שהקב"ה הגין עליו שלא ייכבה האור מחמת חטא עץ הדעת), וה"אור הגנוז" הזה של ששת ימי בראשית - מתגלה בימי חנוכה הקדושים, שאנחנו מדליקים **שלושים וששה נרות**, שבגשמיות הוא נר קטן - אבל זהו הנר של 'אור הגנוז'!

ג. וכמו מתתיהו וחמשת בניו, שלחמו נגד אלפים ורבבות חיילים! אין לנו מושג איך זה ארע, הרי הם היו קומץ כ"כ קטן, וכמו שאומרים ב'ועל הניסים': **"וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים"** - הם היו **'רַבִּים'** באמת, והחשמונאים היו ממש **'מְעַטִּים'**... והם הלכו בכח האמונה - "מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה'" - ללא פחד, וחיסלו את הכל...

וכמה מסוגל לאדם, שישב מול הנרות, ויבקש ויתפלל להקב"ה! כי עכשיו מאיר האור הגדול הזה, ועכשיו אפשר לחפש בגנזיא דמלכא, לבקש: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּרַחֵם עָלַי! אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר'! ולפרט את כל הרצונות, לגלות ולומר: "רְצוֹנְךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ" - 'אני רוצה ללמוד תורה בכל יום, אני רוצה ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום, משניות, גמרא, זוהר, את הכל אני רוצה! ועכשיו, כשמאיר האור הגנוז, תעזור לי! תקבל את התפילות שלי עכשיו ב'עת רצון' כזה שהנרות דולקים!'.

הרי בכל שבוע יש את מצות הדלקת נרות שבת, אבל המצוה הזאת שייכת בעיקר לנשים, שזה התיקון לאותו חטא עץ הדעת, כי ע"י האכילה מעץ הדעת חוה 'כיבתה נרו של עולם' - כי אדם הראשון היה צריך להיות 'נרו של עולם', שכל החיים יהיה מאיר כמו נרות המאירים, והיא כיבתה את זה - היא גרמה שזה ייכבה, ועל כן נתנה מצות הדלקת הנרות בכל שבוע לאשה, כדי לתקן את זה, ואז באמת מתגלה אור גדול **- ואשה שהיא מבינה בזה, היא מנצלת את הזמן הזה לפעול את כל הישועות, כי אז ג"כ מאיר 'אור הגנוז'!**

וצריכים לזכור זאת היטב: **היא הדליקה עתה את הנרות, ועכשיו 'בכל הבית' מאיר אור הגנוז! ובדיוק כמו נר חנוכה - שהגבר מדליק את הנרות עפ"י רוב, אבל זה מאיר לכל הבית!** חכמינו הקדושים אומרים גבי נר חנוכה (שבת כא:): **'מִצְוַת חֲנֻכָּה נֵר אִישׁ וּבֵיתוֹ'** - גם נשים חייבות בנר חנוכה, ויוצאות בהדלקה של הבעל [ואכן אם הבעל לא נמצא - חייבות להדליק, וכן בהדלקת נרות שבת - אם אין האשה בבית, הבעל צריך להדליק], והדלקת אלו הנרות - זה ענין של **הדלקת אור הגנוז** - אור גדול! **וכשהאור הזה דולק, מאד מסוגל לאדם לבקש על נפשו מהקב"ה, את כל מה שהוא צריך, וזה זמן לפעול את כל מבוקשו!**

ובזה מתקיים הכתוב הנ"ל אצל זכריה הנביא, שהוא רואה את מראה המנורה, והשטן עומד שם, וכתיב **"יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׂטָן"** - הקב"ה גוער בשטן, והוא זוכה לראות **"מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ"** וגו' - כל המראה הגדול, שאת זה אנחנו זוכים לראות בכל לילה של ימי חנוכה הקדושים, שרואים את המראה של המנורה הזאת, ומוסיפים בכל יום עוד נר, שבזה מוסיפים עוד אור, והולכים ומתקרבים אל האור הגדול!

וזה סימן שאדם 'ער', ומתקיים אצלו **"וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ"** - התעוררות השינה! 'אני לומד תורה, ב"ה! אני יודע: ביום הזה יש לי משהו בידי! התפללתי להקב"ה!' - שזה הסימן הגדול לערנותו של האדם, כי לצערנו יכול להיות מצב כזה שאדם ילמד, אבל אם הלימוד הוא לא ממש לשם שמים וכדי להתקרב להקב"ה ולדבק את עצמו בהקב"ה, יכול להיות ח"ו ענין כזה המובא בדברי חכמינו הקדושים עה"פ (דברים יא, יח) **"וְשַׂמְתֶּם** אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה", שאם אדם זוכה - התורה היא 'סם חיים' בשבילו, ואם איננו זוכה - זה ח"ו הפוך... וזה נעשה אם אדם לומד את התורה

בתור 'חכמה'.

הנה יש לנו מצוה בכל יום - לברך על התורה, ולפי הרבה פוסקים [מגדולי הראשונים], 'ברכות התורה' הן מדאורייתא; דהנה כל הברכות שישנן - תיקנו לנו חכמינו הקדושים (הן ברכות הנהנין, והן ברכות המצוות וכו'), וישנן רק שתי ברכות שהן מדאורייתא: **ברכת המזון**, הוא פסוק מפורש בתורה (דברים ח, י) **"וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ"**; וזו ברכה שהיא לכו"ע מן התורה - אדם אכל לחם ושבע (כזית או כביצה), מברך אח"כ ברכת המזון, זו אחת מתרי"ג המצוות.

ברכה נוספת ישנה מדאורייתא [לפי הרבה מאד פוסקים ראשונים], והיא **'ברכת התורה'**, ולמדים זאת מן הפסוק (דברים לב, ג) **"כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ"**; והגמרא לומדת את זה בתור 'קל-וחומר' מברכת המזון: **אם אתה מברך ברכת המזון על מזון גשמי שאכלת, כמה עליך לברך על מזון הנשמה!** וזה פירוש: **"כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא"** - זו התורה הקדושה, שהיא כולה שמותיו של הקב"ה[ד], **"הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹקֵינוּ"** - צריכים לברך את הקב"ה; ומזה למדים רוב הפוסקים, שהיא מצות עֲשֵׂה מדאורייתא!

ומסבירים הפוסקים הראשונים: מה העניין הזה שאנחנו מברכים בכל בוקר ג' ברכות[ה] על התורה הקדושה? **להראות שעכשיו אני הולך ללמוד תורה לא בתור 'חכמה' - "זה מעניין אותי... אני אוהב ללמוד את החכמה שיש בתורה"... יש אחד שהוא ניגש לתורה בתור שהוא אוהב ללמוד "עוד חכמה", וזה "מחדד לו את השכל"... ובפרט אם הוא 'עמקן' ומפלפל - באמת זה נפלא... אדם שזוכה להיות בקי בתורה, ולהתעמק בעיון התורה, זה הפלא ופלא!** יש כל הספרים של כל הצדיקים, החכמים, הגאונים, שו"תים ופלפולים מה שיש עד היום הזה, יכול להיות מושג כזה שאדם אוהב את זה... אבל מהי האהבה הזאת? שאתה אוהב 'חכמה'? בתור מה?... **אדם צריך ללמוד את התורה כדי להכיר את הקב"ה! אני לומד "תורת ה"" - אני לומד, כביכול, את הקב"ה בעצמו!**

וזה פירוש מה שאומרים בפיוטים שבסוף 'ליל הסדר': **"למוד הוא"**, והרבה לא מבינים מהו פירושו, אבל זה העניין האמור, כי כל מה שלומדים - לומדים את הקב"ה, כביכול; כל מילה שאדם לומד בתורה, הוא לומד איך להיות יהודי טוב! איך להכיר את הקב"ה! לא שהוא סתם לומד את זה כ'חכמה' בעלמא... **אני לומד תורה כדי להכיר את הקב"ה!** ומה הסימן על זה?

ד. התורה הקדושה, מ**"בראשית"** עד **"לעיני כל ישראל"**, היא שמותיו של הקב"ה. ויתרה מזו איתא בזוהר הקדוש, שמהאות ב' של **ב**ראשית' ועד האות ל' של 'לעיני כל ישרא**ל**', זה שם אחד גדול! ומלבד זאת, ישנם אלפים ורבבות שמות קודש בתוך התורה.

ה. **'לעסוק בדברי תורה'**, **'והערב נא'**, **'אשר בחר בנו'**; יש אומרים שכל שלושתן מדאורייתא, ועכ"פ בוודאי אחת מהן היא מדאורייתא - ברכת **"אשר בחר בנו"**, שהגמרא אומרת שהיא המובחרת שבהן.

וזהו מה דאיתא בדברי חכמינו הקדושים (נדרים פא) גבי דברי הנביא (ירמיה ט, יא) **"עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ"** - שזו שאלה: על מה נהיה חורבן ביהמ"ק? **"וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם"** - הם עזבו את התורה; מה הכוונה 'עזבו את התורה'? אומרת הגמרא: **'עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה'**; הם לא ברכו על התורה!

ולכאורה יפלא, אמנם התבאר לעיל שזוהי מצוה חשובה לברך על התורה, אבל בגלל זה אבדה הארץ?!... אם אתה אומר שלא למדו תורה, ושלא קיימו את התורה - מובן, אבל על 'שלא ברכו בתורה תחילה' הגיע כזה עונש - של חורבן ביהמ"ק?

מסבירים הפרשים - הגאונים הצדיקים: **'לברך על התורה' היינו שלומדים את התורה לשם ה', ועוד: שמברכים 'בשמחה'!**

ראיתי השבוע עובדא מאחד מתלמידי ה'חזון איש' - רבי אהרן ישעיה רוטר[1], שבעת שזכה לשמש את ה'חזון איש', ארע שהוא זכה לישון בחדר של ה'חזון איש' - כדי לשמש אותו, וכשהוא קם בבוקר - שמע איך שהחזון-איש התחיל את ברכות השחר - 'על נט"י' ו'אשר יצר', ואח"כ הוא ראה איך שהחזון-איש ברך את 'ברכות התורה' - בכזאת שמחה גדולה! הוא מעיד שפתאום ה'חזון-איש' התמלא בשמחה כ"כ עצומה, והיה נראה ממש כאילו הוא רוקד בעת שאמר את הברכה! הרי ה'חזון איש' היה גאון עצום ועמקן נורא מאד, והרגיש את השמחה שיש ב'ברכות התורה'...

ואז נכנס באותו התלמיד פירוש מאמרם ז"ל: **'עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה'**; אז הוא הבין היטב את דברי המפרשים והפוסקים, שהעניין של **'עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה'** היינו שלא היתה להם את ההרגשה! כי זה צריך להיות עם שמחה - **'אה! ב"ה שהקב"ה נתן לנו את התורה!'...** כשאדם זוכה ללמוד תורה בצורה כזאת - איזו שמחה זו! איזו התרגשות יש לו! וזה הסימן שהוא אכן **'ער'**, ואיננו שקוע בשינה...

אותו דבר כשהוא מתחיל לעסוק בתפילה - להתפלל אל הקב"ה, הן התפילות הקבועות - הוא מוסר נפשו להגיע לביהכנ"ס ולהתפלל בציבור, הוא מדקדק להתפלל 'כפי כוחו'! כי אכן, לא כ"כ קל לאדם לכוון בתמידות בכל התפילה, וכשיחתו של רבי אברהם ב"ר נחמן[2]: **'משיח תהיה לו עבודה קשה להכניס באדם שיתפלל שמונה'**

---

1. הוא עדיין חי, והוא זקן מופלג - שיהיה בריא; כשהחזון-איש נפטר הוא היה צעיר. הוא כתב סדרת ספרים נפלאים בשם **'שערי אהרן'** - רובם על התורה, שבהם עשה מלאכה נפלאה מאד, ואסף וקיבץ פירושים נפלאים (והוא מפרש ממש כל פסוק בתורה), וכן באותה סדרה יש גם חיבור על שו"ע או"ח. בעודו בחור, הוא זכה לשמש הרבה את החזון-איש (הוא היה כמו 'הויז בחור'), ולפעמים הוא גם ישן עמו כדי לשמשו, וכתב הנהגות שראה אצל החזון-איש.

2. ביום חמישי של חנוכה תהא ההילולא שלו.

עשרה אחד נקי בלי מחשבות זרות'; כי זו 'עבודה', ובזאת ייבחן האדם: 'איך התפילה שלו', שיזכה לקשר את המוח והלב אל הדיבור, ואכן זה לוקח ריכוז עצום, אבל זו התכלית של התפילה - שאדם יכוון!

ועל זה בא רבינו הקדוש וגילה לנו את הגילוי של משיח צדקנו - לדבר ולהתבודד עם הקב"ה, שזה כבר דביקות עצומה... כי כשאדם זוכה להתבודד, בזה מתקיים אצלו הכתוב (בראשית ל, ח) **"נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי"** - שהוא לשון **'תפילה'** והוא ענין של **'חיבור'** (עי' ליקו"מ ח"ב סי' פד), שכך אדם זוכה להתדבק לגמרי בו יתברך! אדם מתחיל לדבר אל הקב"ה, עד שהוא שופך את הלב שלו לפניו יתברך, והוא קשור לגמרי אל המילים של התפילה!

וזה הסימן על אדם שהוא **'ער'**, כי בשינה - אדם לא יכול לעשות את זה... רק אם אדם זוכה לחלומות קדושים וטהורים - יכול להיות שגם בשינה שלו יעשה דבר כזה, אבל בפשטות - אם אדם רוצה לדעת האם הוא 'ער', זה יהא מבחנו: **האם בכל יום הוא מדבר אל הקב"ה!**

וכך אומר רבינו בפירוש בתורה ס' הנ"ל - שגילה בר"ה, שזה מה שמקבלים מהצדיק - לדבר אל הקב"ה, ובזה זוכים להתעוררות השינה, ואם אדם איננו זוכה לקבל מהצדיק את הלימוד הזה, אזי הוא בבחינת (חגיגה ב:) **'סתם חרש'** שהוא **'אינו שומע ואינו מדבר'**, מסביר רבינו: זה תלוי בזה, בגלל שהוא **'חרש'** והוא **'אינו שומע'** את ההתעוררות של הצדיק, לכן הוא **'אינו מדבר'** להקב"ה...

משא"כ מיד כשאדם **'כן'** זוכה לשמוע את קול הצדיק, ויש לו 'אוזניים טובות'... הוא מקיים (שם, ג:) **"עֲשֵׂה אָזְנֶיךָ כַּאֲפַרְכֶּסֶת"** - הוא מטה אוזנו ומקשיב היטב למה שמדברים אליו! כי אם אדם לא מטה אוזן - הוא לא ישמע... אולי מדברים אליו, אבל הוא לא 'תופס' מה דיברו אתו... צריכים **'להטות אוזן'** ולשמוע היטב מה הצדיקים אומרים לנו! ומהו הסימן ששמעת? אם אתה מדבר! אתה מתחיל לדבר אל הקב"ה! אתה פותח את הפה שלך! זה הסימן שאתה **'עֵר'**!

וכן הוא כשאדם זוכה לעסוק במצוות - **צדקה וחסד**, לחונן אחרים, לרחם עליהם, לקרב אותם, בכל מיני דרכים שאפשר: אם זה בגשמיות - ענין של עזרה לאדם אחר בכסף, וכן בביקורים - לקיים מצות 'ביקור חולים', לעזור לו באיזה דרך שרואים שהוא זקוק לה!

ב"ה יש הרבה ארגונים של צדקה וחסד, וגם אנחנו זכינו ב"ה שיש בקהילה הקדושה שלנו המון ארגוני צדקה תמידיים - 'ביקור חולים': ללכת לבתי רפואה ולחזק אנשים, לחלק אוכל ולשמח אותם! יש קבוצה של אברכים שהולכים לבתי רפואה ומשמחים אנשים, ורק אתמול הלכו לשמח את הנמצאים בבית הרפואה, ומרוב שעשו שמחה - אפילו אנשים המרותקים למיטתם כמעט קפצו

בריקוד! איזו צדקה וחסד זו, שהולכים מתנדבים ומתנדבות להחיות אנשים! זה קידוש ה'!

וכן לעשות **צדקה וחסד** בנתינת צדקה למישהו הזקוק לכך - **אני הראשון שנותן! לא אחכה שמישהו אחר אולי יתן... אני ראשון! 'איך אוכל לעזור? בגוף, לב ונפש, מה שאוכל לעזור!'...** זה סימן שאדם **'עֵר'**!

בנוסף: הדבר נמדד איך אדם מנהיג את הבית שלו! שבבית שלו תהא 'חיות', ולא יהיה בבחינת **'פארשלאפן'**, פירושו באידיש: **'מתנמנם'**; יכול להיות שהוא ער, אבל הוא 'מתנמנם כסוס' - כמו סוס שהוא לא הולך לישון ברציפות, אלא ישן רק 'שיתין נשמי' [יש מחלוקת כמה שיעור הזמן של זה - כמה דקות, חצי שעה, שלוש שעות,], וכל הזמן הוא 'מתנמנם'... אז אם אדם לא זוכה - גם הבית שלו בבחינה זו של **'פארשלאפן'**, לא מרגישים שום חיות... והעבודה של אדם צריכה להיות בדיוק כמו הלשון של הנביא: **"וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ"** - שהוא **'עֵר'**!

וזו העבודה של הצדיקים - להכניס **ערנות** וחיות בבני אדם, וכמ"ש אצל יוסף הצדיק, שהוא "הָיָה **רֹעֶה** אֶת אֶחָיו בַּצֹּאן" - **'רֹעֶה'** אותיות **'הָעֵר'**, שזה הסימן על רועה ישראל אמיתי - שהוא מעיר ומקיץ את ה'צאן קדשים' שלו מהשינה! הוא לא נותן להם לישון!

כשהרועה לוקח את הצאן אל השדה לרעות שם - הם ערניים... ואמנם כשיגיעו 'הביתה' - אל הרפת - הם ילכו לישון ותהא להם מנוחה... אבל עכשיו לקחו אותם למרעה - לאכול ולהתאוורר קצת, והרועה מנגן בחליל שלו, אז כולם ערים! כן הוא אצל רועה ישראל - הצדיק, שהוא משגיח שהצאן יהיו ערניים ולא ישנו, ועל כן **'רֹעֶה'** אותיות **'הָעֵר'**, רמז לאדם שהוא **'עֵר'**!

זה מה שהצדיקים עושים - מעירים אותנו מהשינה, שהבית לא יהיה **'פארשלאפן'**, אלא יהיה מלא חיות! שיהיו תמיד דברים טובים, מילים טובות, ולא יהיו חלילה מחלוקת, מריבות וצעקות, השם ישמור, זה הדבר הכי קשה והכי גרוע רח"ל... אם אין שלום, אין איחוד, ואין אהבה, זה הכי קשה... והצדיקים מלמדים אותנו איך הבית הזה יהיה דוגמא חיה של **'עֶרֶנוּת'**, אבל ערנות בקדושה - שתמיד יש מילה טובה, יש מילה של התחזקות אחד לשני - בין בעל לאשתו, בין הילדים.

שזה כל המצוה של חנוכה - **'מִצְוָת חֲנֻכָּה נֵר אִישׁ וּבֵיתוֹ'**, כל בני הבית! ואכן המנהג הוא שכל אחד מבני הבית מדליק, **מחנכים את הילדים להדליק ג"כ את הנרות!** אמנם מצוה המקורית היא 'נר אחד איש וביתו', זאת אומרת שאם יש נר אחד בבית - מן הדין זה מספיק לכל בני הבית, ויוצאים ידי חובתם, אבל המנהג הוא כהמהדרין והמהדרין מן המהדרין, שצריכים להכניס את כולם! **כל הילדים צריכים להיכנס בתוך השמחה הזאת!** שזה ה"**חינוך**" של מצות **חנוכה**, וזה הסימן שאדם הוא באמת **'עֵר'** מן השינה!

ברם, כשאדם שרוי בתוך שינה, אז הוא חולם חלום... ואזי מתגבר עליו 'כח המדמה', שיש לו כל מיני דמיונות, כל אחד כפי עניינו, ובפרט אם, חס וחלילה, אדם נכשל ונפל בדברים לא טובים, אז הדמיונות הורגים אותו, השם ישמור, וממש אין לו מנוחה! יש לו כל מיני איומים ופחדים שונים, וממה זה בא? בגלל שהוא ב'עולם הדמיון'! משא"כ אם אדם היה **'עֵר'**, והוא יודע היטב שהקב"ה מנהיג את העולם, והקב"ה משגיח על כל פרט ופרט של הבריאה, ואין שום טבע מקרה ומזל, וכל תנועה קלה מושגחת בהשגחה עליונה, אדם כזה הוא לא בעולם הדמיון, הוא לא נמצא בחלומות, הוא **'עֵר'**!

התקרבות לצדיקים זה פותר לנו את כל החלומות שלנו! הנה אדם חולם חלום, כי כן המציאות היא למעשה, שישנם חלומות רבים לאדם, ובפרט אם אדם שקוע בתוך שינה - אז הוא מסתובב באמצע שינה, וגם חולם חלומות... יש לו כל מיני דמיונות... ועליו להתקרב אל הצדיק כדי שיפתור לו את החלומות! הצדיק יגלה לו 'הנה יש לך כזה דמיון, אגיד לך מה אומרים לך בזה, הרי מן השמים מלמדים אותך משהו! יש בזה רמז!'...

בתורה נ"ד הנ"ל, אומר רבינו, שבכל מחשבה דיבור ומעשה, מרמזים לאדם איך להתחזק, אבל אדם פשוט הוא לא יודע זאת... וזאת רואים אצל כל אדם: הרי כל אדם חולם הרבה חלומות, אבל הוא מבין ויודע מה הוא חלם?... לפעמים הוא זוכר איזה 'פרט' ממה שהוא חלם, אבל הוא לא מבין מה זה... ולכן צריכים להגיע לצדיק כדי שיפתור לנו את החלומות שלנו, שהוא יגלה לנו: שֶׁמַּה שנדמה לאדם כמו חלום רע, חס ושלום, הרי ההפך הוא הנכון, ובעצם זה חלום מצוין... **בחלום הזה מרמזים לך איך אתה יכול להיות הכי מאושר בחיים שלך!** הוא הופך את כל מה שנדמה לך כלא טוב - לדבר חיובי וטוב!

שזהו המבואר בגמרא (סוף מסכת ברכות - פרק הרואה) בכל ענייני 'חלומות', והגמרא אומרת שם: **'כל החלומות הולכים אחר הפה'**; כלומר, כפי שפותרים את החלום - כן יתקיים. **ומי יש לו פה קדוש וטהור? זה רק הצדיק! הוא יפתור לך כמו שצריך! הוא לא יחליש את דעתך - 'זה קרה לך בגלל שעשית כך וכך, ומה יהיה איתך'... ובפרט אם באמת ראית חלום לא טוב, הצדיק מראה לך שאפשר להפוך את הכל מן הקצה אל הקצה! נדמה לך שזה חלום רע? אני אראה לך איזה דבר טוב טמון בו!** [וכמבואר שם בגמרא כל מיני דוגמאות של חלומות הנראים כשליליים, ובעצם טמונים בהם דברים נפלאים].

ובזה אנחנו מגיעים לפרשת השבוע, שיוסף הצדיק פתר את החלומות לפרעה בדרך חיובית, כי כאמור, אדם שיש לו 'חלומות' - הוא צריך להגיע לצדיק... וכך היה אצל פרעה, שהוא חלם חלום שלא ידע פתרונו, וכינס את כל השרים שלו, ואחר שלא נכנסו דברי השרים באוזניו, ענה ואמר שר המשקים: 'פרעה, יש לך בעיה עם החלום שלך? אני לא יודע לפתור את החלום, אבל אני

יודע שיש נער עברי בבית הסוהר, שהוא פותר חלומות מיוחד, ואפילו חלומות מפוחדים ומאוימים - הוא פותר אותם ממש טוב, ואכן **"כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה"** - כך אומר שר המשקים לפרעה.

על הפסוק הזה - **"כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה"** - המדרש מספר סיפור איום ונורא (ב"ר פט, ח): אשה אחת חלמה חלום מפחיד ומאוים, שקורות ביתה נפלו וכו' דברים מפחידים; והנה, האשה הזאת כנראה היתה אשה חכמה, והלכה מיד אל הצדיק **רבי אלעזר**. הגיעה לבית המדרש, ושאלה: **'הצדיק, היה לי איזה חלום, אני יכול לספר לכם?'**, **'אכן, בוודאי'** - ענה הצדיק ברחמנותו. סיפרה האשה את כל החלום, ותיכף ומיד ענה ואמר הצדיק: **'איזה חלום טוב חלמת! את תלדי בעזרת השם בן, שהוא כבר ישלים את כל הבית, ותהיה כזאת שמחה גדולה אצלך!'**. כך פתר לה הצדיק את החלום.

יצאה האשה בשמחה גדולה - 'איזה טוב פתר לי הצדיק את החלום'... ואכן כך היה, שילדה בן והוא גרם להם שמחה גדולה.

עבר זמן־מה, והאשה הזאת חלמה שוב חלום מעין החלום הראשון, וכבר היא יודעת למי לפנות... יש לה כתובת טובה ביותר - הצדיק. היא באה לבית המדרש, ואמרו לה שהצדיק לא נמצא. כל התלמידים יושבים ולומדים בבית המדרש, אבל הרבי לא פה...

'מה את צריכה מהצדיק?' - שאלו התלמידים, 'חלמתי חלום, ורציתי לספרו לצדיק' - ענתה האשה. תיכף ומיד אמרו התלמידים: 'תספרי לנו! מה חלמת?'...

כשלמתי את המדרש הזה, הרגשתי שהיה בזה פגם נורא של 'מורה הלכה בפני רבו', ואמנם זה לא "הלכה" אלא "סיפור חלום", אבל לא נהגו כהוגן, וביקשוה לספר להם החלום, וצריכים להיזהר בזה מאד!

ואכן, האשה סיפרה להם את חלומה, והם פתרו לה פתרון שלילי - שהיא קוברת את בעלה וכו', השם ישמור. האשה שמעה זאת מפי התלמידים של הרבי, ויצאה משם מתוך בכיות ויללות בקול גדול.

רבי אלעזר אמנם לא היה אז בביהמ"ד כנ"ל, אבל הוא כן היה באזור, וכשהוא שמע את הבכיות והיללות - הוא רץ מהר לביהמ"ד, ושאל את התלמידים מה קרה. סיפרו התמידים 'אשה הגיעה לביהמ"ד, וסיפרה לנו חלום, ואנחנו פתרנו לה'...

ענה ואמר להם רבי אלעזר: **"השם ישמור, הרגתם בן־אדם!"** [כי הפתרון השלילי היה על בעלה], **"כך פתרתם לו את החלום?!"...**

כמה הלכתא גבוורתא יכולים ללמוד מהמדרש הזה! ראש וראשון: מהו פתרון אמיתי של חלומות, שהכל בדרך טובה של התחזקות!

שזהו תחילת פרשת השבוע: **"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם"** - יש

חלומות... **'מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים'** היינו **כשרוצים להקיץ את האדם מן השינה שלו!** ואכן, כאן מדובר על **פרעה**, אבל כן הוא על כל אדם שהוא בבחינת **'הָעֵרֶף'**, הוא איננו מקורב לצדיקים, ושרוי בתוך שינה עמוקה, והוא חולם כל־מיני חלומות מבוהלים, והוא איננו יודע מה זה... - פרות בריאות, פרות רזות, שבלים טובים, שבלים לא טובים, הוא מבולבל לגמרי... והוא צריך מישהו שיפתור לו את זה.

והנה, עכשיו הגיע הזמן של יוסף הצדיק לצאת מבית הכלא, ולהתגלות לכל העולם כולו, הוא יהיה השליט והמושל בארץ! הצדיק יציל את כולם - כל ארץ מצרים, כל ארץ ישראל, יעקב ובניו, מהצדיק הזה תהא ישועה! והמדרש מביא את הפסוק (איוב כח, ג) **"קֵּץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ"**, שהגיע הזמן של יוסף הצדיק לעלות לגדולה! ואיך? על־ידי החלום של פרעה, וצריכים מישהו שיבוא לפתור את החלום של פרעה, שזה סובב על החלומות הלא־טובות שיש לבן־אדם, ויוסף הצדיק פותר לו את החלום בפתרון מעולה, ואומר לו: **יהיו שבע שני שבע, ואח"כ יהיו שנים קשות, אבל תכין את עצמך! יש דרך שתוכל להציל את עצמך!**

שזה מה שהצדיקים מלמדים אותנו תמיד: זכית לאיזו הארה והתעוררות וכו', זכית להתחזק בלימוד תורה ותפילה, להתחזק בשלום־בית, ואתה בדרך הנכונה והטובה, אבל פתאום זה נראה לך שחלמת חלום רע... אתה חושב: 'מה יהיה איתי? אני רוצה כבר כ"כ הרבה זמן להתחזק, להגיע לאיזו קדושה, שכבר תהיה לי שמחה בחיים, שאשמור על הז' נרות שלי - העיניים, האוזניים, החוטם והפה', ונדמה לו שזה חלום רע...

והצדיק בא ופותר לו: **הרי ב"ה אתה ראית איזה מעט השתפרות, התחלת ללמוד משהו, בשעה שאף־פעם לא פתחת ספר, והנה עוד מעט אתה עושה סיומים בתורה - על חומש, נ"ך, משניות וגמרא, אז אפילו שפתאום נחלשת ונפלת בשינה, אתה זוכר שהיה לך משהו... את זה תזכור טוב מאד, ותשים את זה באוצר שלך! וכך אמנם אתה קצת רעב, יש 'שבע שנות רעב', אבל עוד מעט תחזור לכל זה, בבחינת "וְהָיָה הָאֹכֶל לְמַקָּדוֹן" - שמת בצד כמה דברים כדי לזכור שהיה פעם טוב לך...**

זה מה שיוסף הצדיק פותר לפרעה, וזהו הפתרון של הצדיק לכל העולם כולו: **"וְהָיָה הָאֹכֶל לְמַקָּדוֹן"** - תשים בצד התחזקות! כי לפעמים אדם שומע איזו שיחה וכו', והוא מרגיש ממש 'ביטול הבחירה', אבל גם 'ביטול הבחירה' הזה יש זמן שהוא מפסיק... כשהוא שומע את זה - הוא חושב שזה יישאר אצלו תמיד, והנה הוא 'ירד לזה העולם', עבר קצת זמן, הוא זז מעט ממקומו [כמו שמספר רבינו בסוף סיפו"מ], והוא כבר לא ב'ביטול הבחירה' - ה'בחירה' חזרה אליו... ומהי העצה? תזכור היטב שהיה לך אתמול או שלשום 'ביטול הבחירה', ותכסוף ותשתוקק עוד הפעם לבוא ל'ביטול הבחירה' הזאת, **ואם לא תניח את הרצון - באמת תחזור לזה!**

זה הפתרון של יוסף הצדיק, ולכן צריכים לבוא אל הצדיק כדי שיפתור את החלום, וכמו שרואים מסיפור המדרש הנ"ל, אדם יש לו חלום - ייזהר בו מאד, כי אם לא ייזהר - יגיע לאיזה לץ, רשע, מתנגד, יווני [איך שתכנה אותם...], ומה הוא יעשה לך - השם ישמור, שלא תדעו מצרות!

שזה באמת מה שהיה סוף הסיפור של המדרש הנ"ל, שהתלמידים פתרון כנ"ל, ובוודאי שלא נהגו כמו שצריכים - הלא הרבי שלכם חי, רבי אלעזר היה חי! וגם הוא לא היה בכזה מקום רחוק, הוא שמע את יללות האשה, 'אז למה לקחתם את האחריות לפתור חלום?! הרי אתה תלמיד שעדיין לא שימשתי כל צרכיך! אתה לא יודע!'... ומה כן היה עליהם לומר לה? 'סליחה, הצדיק לא נמצא פה, כשהוא יגיע - תספרי לו את החלום'; אבל הם לא עשו ככה, ואמר להם רבי אלעזר: 'הרגתם בן־אדם, השם ישמור'...

כי אם אדם הוא לא נזהר בזה, והוא לא מבין איך צריכים לדבר עם בני־אדם ואיך צריכים לחזק אותם - לפתור להם את כל החיים שלהם שיהיה בבחינת **'חלום מתוק'**, אם אדם לא יודע את זה - שלא יתעסק בזה! כל מי שאיננו בקי בטיב דברים אלו - שלא יתעסק בהם!

זה הלימוד שנלמד מהסיפור של המדרש הזה, והכל על הפסוק: **"כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה"** - שזה יוסף הצדיק; הנה שר המשקים היה בתוך בית הכלא, ופניו היו זועפים (בראשית מ, ו) - שבור ורצוץ לגמרי, ובא יוסף הצדיק ואומר לו: 'יש לך חלום? תספר לי'... **יוסף הצדיק מחפש איך לחזק אנשים!**

ואכן הוא מבין מיהו שר המשקים - שיכור ורשע, הרי הוא לא יושב בכלא בגלל שהוא אמר תהלים... והנה יום אחד פניו זועפים - כולו עצבני וכו', ויוסף הצדיק שואלו: 'מה קרה לך?'... ולכאורה צריך להבין: אכפת לו ליוסף הצדיק מאיזה גוי רשע? **יוסף הצדיק עכשיו בתוך הכלא מקיים: 'נר איש וביתו'! הבית שלו עכשיו בתוך הכלא? הכלא הזה צריך להיות מלא אור! בכלא הזה צריך שיהיה שמחה! ואי־אפשר שיהיה פה בן־אדם שיהיו פניו זועפים!**

ואכן, סיפר שר המשקים את חלומו ליוסף, ויוסף הצדיק אומר לו 'אל תדאג, הכל יהיה בסדר, יוציאו אותך מהכלא, ואתה תשוב להיות עוד הפעם שר המשקים'... ושר המשקים מלא שמחה!

ומה עם שר האופים? יוסף הצדיק הכיר, ששר המשקים כולו רע, הוא חתיכה אחת של "אַף" (ב"ר יט, ב), אז הוא לימד אותו: ה**'אף'** שלך - זה יהרוס את כל החיים שלך! ובאמת זה מה שהיה אִתּוֹ...

זהו **"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים"**, שקורין את זה תמיד **בשבת חנוכה** [לפעמים גם פרשת וישב - כשיש שתי שבתות חנוכה]: **'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים'** רוצים **להקיץ** את האדם מ**'שְׁנָתַיִם יָמִים'** - מן השינה שלו, מה קורה? **"וּפַרְעֹה חֹלֵם"** - כלל החלומות שיש לאדם, אבל: **"וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר"** - **'יְאֹר'** לשון של **אור**, היינו שיגיע הזמן

שמישהו **יאיר** לו את החיים! הוא **'עִמֵּד עַל הַיְאֹר'** - הוא ב'אזור' של האור... ואם מישהו יאיר לו - הוא יזכה לפתרון טוב...

וסיבב הקב"ה שיוסף הצדיק יצא עכשיו מבית האסורים, ויאיר לפרעה - שהוא עומק הרע, וזו ההתמודדות שיש לכל אחד בימי חייו - עם **'פרעה'**, 'פַּרְעֹה' אותיות 'הָעֹרֶף', דהנה גילוי אלקות מתגלה 'בפניו', ו'פַּרְעֹה' הוא בבחינת אחוריים - 'הָעֹרֶף', אבל יוסף הצדיק מגלה איך אפשר להפוך את הכל, והוא נותן עצה: **תתחזק, ראה לעשות את הכל! אל תיפול! אמנם היה טוב - שנות השבע, ואח"כ הגיע רעב, אל תפחד! השבע יחזור! רק אם אתה תחזיק מעמד... אם תחזיק מעמד, תראה שהכל יחזור עוד יותר מבתחילה!**

זה הלימוד של **פרשת מקץ** שחלה תמיד **בימי חנוכה**, שהיא ענין של **'התעוררות השינה'** - לעורר בן־אדם לבל יפול בדעתו, תתקרב לצדיק! אתה צריך פתרון לחלום? ישנו 'פותר אמת'!

ובדרך רמז יש לומר, דהנה ידוע לנו מדברי רבינו בליקו"מ ח"א סי' ב', שם מדבר רבינו מהפסוק (בראשית מט, כב) "בֵּן **פֹּרָת** יוֹסֵף בֵּן **פֹּרָת** עֲלֵי עָיִן" - **'פּוֹרָת'** אותיות **'פּוֹתֵר'**, ורבינו מגלה שם סוד נורא, שהמספר של **'פּוֹרָת'** (686), זה בדיוק מספר כל השמות העליונים - ד' עולמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והכתרים שלהם, עולים בדיוק כמספר הנ"ל [אמנם עם הכולל, אבל רבינו מזכיר את העניין של **'פּוֹרָת'**], כי זה מה שהצדיק **פותר** לנו - שאפשר לו לאדם להגיע לדבר כזה שיאירו לו האורות האלו, שכל העולמות יאירו לו! הצדיק **'פותר'** את הכל לטובה!

רגילין לברך אדם שמפחד מ'עין הרע': **"בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף"**, ומה אומרים לו בזה? מגלים לו: אתה תזכה להתקרב לכזה צדיק, שהוא יפתור לך - **'פּוֹרָת'** - את החלום שלך, וגם אם חשבת שאתה בעומק שאול תחתית רח"ל, הוא יגלה לך: יש פה **תרפ"ו** אורות, ואתה יכול לעלות עד המדרגה הכי עליונה! וזהו **אור החנוכה** המאיר לנו...

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת להמשיך עלינו את האורות הגדולים המאירים בימים אלו - **'אור הגנוז'**, נתקרב לצדיקים שהם יפתרו לנו את החלומות שלנו, ונהיה **ערים** בהתעוררות דקדושה, ונזכור היטב - כמו שהתחלנו את דברינו - שעתה הוא הסיום של הימים הנוראים, ואפשר לפעול עד **"זֹאת חֲנֻכָּה"** את הישועה הגדולה הזאת, בבחינת (תהלים כז, ג) **"בְּ'זֹאת'** אֲנִי בוֹטֵחַ", **"וְ'זֹאת'** הַבְּרָכָה" (דברים לג, א), כל הדברים האלו, ובעזרת השם יתגלה אור הגנוז לעל עמי לכל העולם כולו יבוא משיח צדקנו בקרוב ותהא הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com